

Tro, håb og udenrigspolitik: Antropologiske perspektiver på forholdet mellem religion og politik på Færøerne

Færøernes rolle i verden

Denne artikel diskuterer forholdet mellem religion og udenrigspolitik på Færøerne i dag. Med etableringen af en færøsk ambassade i Israel som case forklarer artiklen, hvordan konservative kristne bevægelser på øerne har engageret sig i den lokale debat om færøsk politik og diplomati på den globale scene. Med udgangspunkt i mediemateriale og forskningslitteratur, undersøger artiklen den færøske kontekst

i et nordisk perspektiv: repræsenterer Færøerne en nordisk "undtagelse" angående religionens rolle i offentlig debat, politiske værdier, og udenrigspolitik? Artiklen argumenterer for at religionens rolle i færøsk politik er et resultat af øernes dobbelte position som afgrænset/isoleret og kompleks/global i verden på samme tid.

En uventet opdagelse

Om eftermiddagen den 14. maj 2025 blev Israels "nationaldag" fejret med fællessang, taler og bannere på Tórshavns centrale torv, *Vaglið*, foran Lagtinget og rådhuset. Den fremmødte forsamling ønskede (i lighed med tidligere år) at markere staten Israels fødselsdag i det offentlige rum. "Indrøm det, du vidste det ikke: Landet, der har fejret vores uafhængighedsdag i 40 år" (oversat af forfatter), skrev en populær israelsk nyhedsportal på internettet (Israel Hayom, 2025). Dagen efter spurgte en ung udenlandsk forsker – der tilfældigvis besøgte Færøernes Universitet den selvsamme uge – mig, om der findes en stor jødisk minoritet på Færøerne. Forskeren havde meget forundret overværet seancen og havde også slentret forbi et beskedent hus i den vestlige del af byen, som hun mente lignede et jødisk forsamlingshus. Jeg forklarede hende, at der ikke findes nogen jødisk minoritet på Færøerne, og at huset med Davidsstjernen på gavlen var et almindeligt privat hjem. Hun virkede forvirret over mit svar. Jeg forsøgte derefter at forklare, at Israel har en særlig plads i det færøske samfund. Israel er midtpunktet i mange færingers mentale – og spirituelle – verdenskort. Da hun spadserede gennem byen den 14. maj, havde hun også bemærket, at en gruppe aktivister fra bevægelsen "Solidaritet med Palæstina" organiserede en stille moddemonstration (imod Israels militære operationer i Gaza), samtidig som staten Israel blev fejret længere nede ad gaden. Forskerens nysgerrighed og spontane spørgsmål fik mig til at gentænke forholdet Færøerne-Israel med udgangspunkt i den lokale debat om færøsk kultur, identitet, historie og politik, men også om Færøernes position i den globaliserede verden i dag.

FIROUZ GAINI

Ph.d., professor i antropologi, Fakultetet for historie og samfundsvidenskab, Fróðskaparsetur Føroya, firouzg@setur.fo

En undtagelse i Norden?

I denne artikel, der bidrager med overordnede antropologiske refleksioner over forholdet mellem tro og politik på Færøerne, forsøger jeg at nuancere og problematisere dominerende narrativer om de kristne værdiers rolle i færøsk (udenrigs)politik i det 21. århundrede. Hvad er det, der gør Færøerne til en særlig case i den nordiske kontekst? Formålet med denne artikel er ikke at præsentere nye empiriske forskningsresultater, men at beskrive og diskutere de samfundsmæssige og geopolitiske konsekvenser af et komplekst religiøst landskab, der kendetegnes af epistemologiske, spirituelle, ideologiske og institutionelle spændinger og forskydninger. Artiklen baserer sig på forskningslitteratur, mediemateriale og mine generelle erfaringer og indsigter som engageret borger og ”insider” i det færøske samfund. Jeg er ikke religionshistoriker eller -sociolog, og mit ærind er ikke at analysere religiøse dogmer, værdier og verdensopfattelser.

➤ **Artiklen drøfter de processer, der gør at konservative religiøse grupperes visioner for samfundet bliver inddraget i centrale nationale politiske diskussioner om færøsk (udenrigs)politik**

Jeg vil i denne artikel gå bag om de generelle holdningskontraster – religiøse i modsætning til ikke-religiøse forklaringer – der forenkler billedet af de (kristne) ”troendes” argumenter og visioner i den politiske diskurs på Færøerne i dag. Artiklen drøfter de processer, der gør at konservative religiøse grupperes visioner for samfundet bliver inddraget i centrale nationale politiske diskussioner om færøsk (udenrigs)politik. Med andre ord er mit ønske, at artiklen, med fokus på et øsamfund i Nordatlanten, kan bidrage med nye perspektiver på et gammelt spørgsmål om tro og politik.

Religion på Færøerne

Bortset fra vejret og sproget, så er religion sandsynligvis det mest populære diskussionstema på Færøerne. Der findes en bred vifte af kirker og religiøse forsamlingshuse i hver eneste region på Færøerne. En opgørelse fra 2014 viser at færinger har flere end 140 kirker og frikirker (menighedshus) at vælge mellem (Hansen, 2014). Med en befolkning på godt 55.000 er dette nok tæt på verdensrekord i udbud af organiseret religion (Skorini o.a., 2022: 91). Andelen af kristne færinger, der knytter sig til ikke-lutherske (fri)kirker, er langt højere end tilsvarende tal for Danmark, men minder om det norske mønster (Jensen, 2020: 6). Det er i disse frikirkelige miljøer der i særlig grad findes et stærkt ønske om at give den nationale politiske samtale et religiøst aspekt. ”Kristendommen har stor betydning for mange færingers liv og hverdag og spiller også en stor rolle i den politiske debat”, siger Heini í Skorini, lektor ved Færøernes Universitet, i en samtale med Kristeligt Dagblad (Grøndahl 14. juli 2025). Den færøske antropolog Jan Jensen pointerer i en artikel, at de

markante kristne røster i den offentlige debat hovedsagelig kommer fra de frikirkelige miljøer (Jensen, 2020: 6).

Bortset fra vejret og sproget, så er religion sandsynligvis det mest populære diskussionstema på Færøerne

Næsten to tredjedele af den færøske befolkning fortæller i en stor opinionsundersøgelse, at religionen har stor (eller ”rimelig stor”) betydning for deres liv (Skorini o.a., 2022: 94). En undersøgelse, der blev lavet i forbindelse med produktionen af den færøske dokumentarfilmserie *Gud signi Føroyar* (Gud velsigne Færøerne, produceret af Heini í Skorini og Hans Petur Hansen) fra 2018, viser at 54 procent af befolkningen tror på en personlig Gud, mens yderligere 27 procent tror på højere åndelige magter. Dermed kommer andelen af troende på Færøerne op på 81 procent (citeret i Jensen, 2022: 54). Samme undersøgelse afdækker også, at 36 procent af alle færinger tror på en himmel og et helvede, hvilket er et meget højt tal i sammenligning med andre europæiske lande (citeret i Jensen, 2022: 54). Færøerne er derfor et samfund med høj grad af religiøsitet – dvs. at en relativ stor del af befolkningen definerer sig selv som troende. En relativt høj andel af kristne færinger identificerer sig med menigheder udenfor den lutherske folkekirke. Brødremenigheden er det største trossamfund efter den færøske lutherske folkekirke, og ca. 15 procent af befolkningen hører til denne menighed, der har ca. 30 menighedshuse rundt om i landet. Der er stor konkurrence på det ”religiøse marked”, siger to forskere i en artikel om værdipolitik på Færøerne i dag, ”og dette er med til at forklare den religiøse vitalitet” (Van Kersbergen og Leifsdóttir, 2015: 27, oversat af forfatter). Den levende kristne kulturarv viser sig også i nationalsangen, morgensangen i skolen, søndagsskoler, radioandagter, dagtilbudsloven, den politisk retorik, konfirmationsritualer, populærmusik, ungdomsforeninger og så videre. Blandt mange af de kristne færinger, og især dem der knytter sig til de konservative menigheder, har Israel en helt særlig plads i deres tro (Pons, 2011). Færøerne, siger Bill Justinussen, tidligere parlamentsmedlem for Midterpartiet, er nok ”det land i verden med flest Israels-venner per indbygger” (Jørs og Kristensen, 2022: 120).

Israel og jøderne

Selv om mange konservative kristne menigheders medlemmer ikke omtaler sig selv som kristne zionister, så er der ofte tydelige spor af de samme idéer i deres kristendomsopfattelse. I brødremenigheden (plymouthbrødre) har Israel altid haft en meget central position i prædikanternes budskab. Man kan bare se på menighedernes navne på Færøerne: Ebenezer, Betania, Bethel, Hebron, Nazaret, Salem, Siloa, Zion og så videre. Flere af plymouthbevægelsens grundlæggere, for eksempel John N. Darby, var ”utrolig optaget af apokalyptiske spørgsmål, Israels eller jødens skæbne, og deres situation ved tidens ende” (oversat af forfatter), forklarer Tórður Jóansson i sin ph.d.-afhandling om ”brødrene” på Færøerne (Jóansson, 2012: 89). Mange ledende skikkelser i brødremenigheden beskæftigede sig med forudsigelser angående Israels og

kristne troendes skæbne (Jóansson, 2012: 89). En af personerne, som Tórður Jóansson interviewede til sit forskningsprojekt, fortæller følgende om Israel:

”Vi betragter dagens Israel som den jordiske udgave af det kommende Israel; det er fundamentet af det, der vil komme, men slet ikke det ægte, sande eller komplette bibelske Israel. Først ved borttrykkelsen vil Israel være mere, ifølge vores dispensationsmæssige tænkning. Virkeligheden er allerede der, dvs. Israel; og dét er et budskab fra Gud om det, der skal komme” (oversat af forfatter)

”Vi” henviser til menigheden, som personen betragter som en forlængelse af Israel. Brødre menigheden, der er en lægmandsbevægelse med calvinistiske træk, insisterer på en bogstavelig læsning af bibelen og hævder, at Sandheden i sidste ende findes i skriften (Jensen, 2020: 7). Dermed bliver Israel i princippet også præsenteret med baggrund i bibeltekster.

For at forstå forholdet Færøerne-Israel er vi nødt til at se på samfundsudviklingen i andre vestlige lande siden 1970-erne. Færøerne er ikke så unikt, som vi ofte påstår. Rødderne til den færøske interesse for Jerusalem findes ikke kun i lokale kulturelle og religiøse traditioner. Udviklingen i de evangeliske miljøer i USA har også haft indflydelse på de kristne menigheder på Færøerne. Siden 1950'erne, men især efter 1970, har traditionelle kristne forståelser af jøder og judaisme ændret sig i diverse konservative religiøse miljøer (Hummel, 2016). Den kristne zionisme vokser i efterkrigstiden frem i USA og andre vestlige lande og indebærer ny støtte til Israel og kristendommens ”jødiske rødder” (Hummel, 2016). Højreorienterede israelske politikere og kristne zionister, siger Daniel Hummel i en forskningsafhandling, ”finder fælles fodslag i deres skepsis overfor palæstinensisk lederskab, opposition imod diverse regimer i Mellemøsten, anti-terrorisme, og endda udbrud af anti-arabiske og anti-muslimske følelser” (Hummel, 2016: 11-12, oversat af forfatter). De forstærkede politiske forbindelser mellem USA og Israel, siger han, er et resultat af de særlige bånd mellem evangelisk kristne trossamfund og Israel.

Kristen zionisme er blevet defineret som en ideologi, der baserer sig på teologiske og bibelske kilder, og som legitimerer koordinerede indsatser, der forsvarer Israels territoriale kontrol og ekspansion (Eller, 2007). Forestillingen at Israels styrke er direkte knyttet til det guddommelige forsyn er en del af denne ideologi. Kristen zionisme er overordnet blevet præsenteret som en kristen teologisk retfærdiggørelse af staten Israel som den jødiske befolknings hjem (Westbrook, 2014: 4). Pinsevenner og evangeliske kristne over hele verden, der bakker op om den kristne zionisme, betragter Israel som verdens midtpunkt for den profeterede ”sidste tid” – og derfor også som verdens reelt mest magtfulde nation (Girard, 2018: 163).

Den kristne ambassade

Der findes en ”ambassade” i Jerusalem, som konservative færøske menigheder gennem mange år har besøgt og samarbejdet med. Den internationale kristne ambassade i Jerusalem (ICEJ), en politisk-religiøs organisation etableret af evangeliske kristne i 1980, har denne målsætning:

”Vi på Den Internationale Kristne Ambassade i Jerusalem er af den tro, at det er Guds ønske, at den kristne verden skal opmuntres og inspireres med hensyn til deres rolle i genoprettelsen af Israel. Bibelen lærer os, at nationers, kristnes og kirkens/menighedens fremtid er knyttet til den måde, hvorpå mennesker reagerer på denne genoprettelse” (Wikipedia, oversat af forfatter)

Samtidig som man var i gang med at lægge etableringen af den færøske ambassade i Tel Aviv til rette, var forskellige menigheder på Færøerne engagerede i arbejdet med at formalisere Færøernes ICEJ-medlemskab. På ICEJ Føroyars facebookside introducerer gruppen sig som en ”ambassade”, der ønsker at ”repræsentere den sympati og omsorg, der findes hos millioner af kristne, der elsker og ærer jøden” (ICEJ Føroyar, oversat af forfatter). Sammen med *Vinafelagið Føroyar-Ísrael* (Vendskabsforeningen Færøerne-Israel), *Vinir Ísraels í Føroyum* (Israels venner på Færøerne), *Ísraelsmissiúnin* (Israelsmissionen), *Miðflokkurin* (Midterpartiet) og diverse menigheder har ICEJ mobiliseret støtte til Israel gennem pengeindsamlinger, rejser, møder, kurser, samfundsdebatter, kampagnefilm/medier og politiske prioriteringer. ”Det er vores opgave som kristne”, siger *Ísraelsmissiúnin*, ”at give den jødiske befolkning det bedste, den har givet os, nemlig Jesus Messias, tilbage til jøderne” (*Ísraelsmissiúnin*, oversat af forfatter). På sin facebookside fortæller foreningen *Vinir Ísraels í Føroyum*:

”Vi er en ikke-kirkelig kristen zionistisk organisation, der søger at ophøje Yeshuas navn, at velsigne hans jødiske brødre, og dele budskabet om hans Kærlighed til både Israel og Kirken, og støtte Israel [...] Vi er kristne zionister, der elsker Israel og dets folk, og er overbeviste om, at Gud har en særlig plads til dem i sit Rige...” (oversat af forfatter)

Det er tydeligt, at mange færinger fra konservative trossamfund betragter Jerusalem som hele verdens åndelige hovedstad.

I de konservative kristne miljøer på Færøerne er mange mennesker dog overbeviste om, at det ikke kun er Israel, der har en særlig plads i færingernes religiøse ontologi, Færøerne har også en særlig plads i jødernes åndelige verdensbillede (Gaini, 2020). ”Jeg tror ikke at det er en tilfældighed at Færøerne består af *atten* øer”, sagde Jeffrey Bernstein, en messiansk jøde fra New York, under et besøg på Færøerne i 2013, ”fordi at tallet *atten* viser til ’chai’ (hai), som betyder liv eller levende på hebraisk” (citeret i Gaini, 2020: 207, oversat af forfatter). Jeffrey Bernstein – og flere andre jødiske og kristne menigheds-

ledere der har besøgt Færøerne gennem årene – har udtrykt, at han føler sig hjemme, blandt venner, på de nordatlantiske øer (Gaini, 2020: 207-8).

Prædikanter fra færøske menigheder har ofte fra talerstolen, med retorisk finesse, sammenlignet Færøerne og Israel – som ”brødrefolk”, der kæmper for autonomi i en fjendtlig (sekulariseret) og turbulent verden. Længe før den færøske ambassade åbnede i Tel Aviv, havde Israel opdaget sin fjerntliggende kompagnon i Nordatlanten (Gaini, 2020).

➤➤ **Prædikanter fra færøske menigheder har ofte fra talerstolen, med retorisk finesse, sammenlignet Færøerne og Israel – som ”brødrefolk”, der kæmper for autonomi i en fjendtlig (sekulariseret) og turbulent verden**

Balladen om ambassaden

Det er svært at diskutere tro og international politik på Færøerne uden at nævne det færøske repræsentationskontor, ”ambassaden” i daglig tale, der åbnede i Tel Aviv i 2021. Denne udenrigspolitiske begivenhed bliver betragtet som en stor bedrift, nærmest som et mirakel, i mange af de konservative kristne miljøer på Færøerne. Da lægen og prædikanten Jenis av Rana, partileder i det lille kristenkonserverte parti *Miðflokkurin* (Midterpartiet), blev udnævnt til udenrigs- og kulturminister i den færøske regeringskoalition af 2019-2022, herskede der ingen tvivl om, hvilke sager der lå øverst på ministerens politiske ønskeliste. Hans primære mål var at åbne en færøsk ambassade i Jerusalem. Den kendte færøske kristne zionist Svenning av Lofti, der har organiseret ”turistrejser” til Israel i mere end et halvt århundrede, var ikke uventet overlykkelig over nyheden om den færøske ambassade. I en samtale med nyhedsportalen JN (Jóanis Nielsen) fortæller Svenning av Lofti, at en ambassade i Israel ”har været en drøm for mig alle disse næsten 50 år, jeg har rejst til Israel. Nu er drømmen en realitet. Jeg ville dog ønske, at den lå i Jerusalem...” (JN, 2020, oversat af forfatter). Stærkt inspireret af den amerikanske præsident Donald Trumps beslutning om at flytte USA’s ambassade fra Tel Aviv til Vestjerusalem (meget symbolsk på staten Israels 70-års dag, den 14. maj 2018) havde Jenis av Rana til hensigt at placere den færøske ambassade i Jerusalem. ”Det er de facto en anerkendelse af Jerusalem som Israels hovedstad”, pointerede ministeren i samtale med Politiken (citeret i Dagbladet Roskilde, 2019) efter at have bedt regeringen om finansielle midler til implementering af projektet, som ministeren introducerede som et ”færøsk ønske”. ”Færøerne elsker Israel”, sagde ministeren (Dagbladet Roskilde, 2019).

Planen om at åbne et officielt repræsentationskontor i Jerusalem, der ikke er anerkendt som Israels hovedstad af FN, skabte overskrifter i internationale medier. I samtalen med Politiken oplyste udenrigsministeren om det, som han betragtede som folkets opbakning: ”Det er nok 90 pct af dem, jeg møder, der siger til mig, at det med ambassaden må du holde fast i” (citeret i Dagbla-

det Roskilde, 2019). En spørgeskemaundersøgelse, som Heini í Skorini udformede, afslører dog, at kun én ud af fire færinger støtter beslutningen om at åbne en færøsk ambassade i Israel (Skorini, 2022: 36). Efter massiv modstand fra den danske regering, men også fra en del færøske politikere, fik Jenis av Rana ordre om at opgive sit Jerusalem-projekt, mod at acceptere et repræsentationskontor i Tel Aviv med samme adresse som den danske ambassade. Den dybt religiøse minister fortæller i en portrætsamtale med Kristeligt Dagblad om sin relation til Gud: ”Jeg har altid været overbevist om, at den kristne tro er det bedste, et menneske kan have med sig” (Kristeligt Dagblad, 2019).

Tro, laks og kærlighed

Den nyudnævnte ambassadør, John Rajani, forklarede i medierne, at en af hovedårsagerne til, at Færøerne åbnede en ambassade i Israel (flere år før landets Washington-kontor åbnede i 2024), var den færøske befolknings sympati med Israel. Ambassadøren uddybede dette ved at præcisere, at Færøerne er et kristent konservativt samfund, og at mange færinger har stor viden om Det Gamle Testamente og om Israels historie (Ynet, 2021). Israelske medier skrev en del om den ny eksotiske ambassade i metropolen ved Middelhavskysten. En nyhedsportal havde f.eks. denne artikeloverskrift: ”Laks, turisme og kærlighed til Israel” (Ynet, 2021, oversat af forfatter). Under denne overskrift fortæller mediet sine israelske læsere, at ”de elsker virkelig Israel, og følger dig”. Artiklen, der baserer sig på færøske udtalelser, fortæller videre: ”Der er sandsynligvis intet land i verden [...] der har sendt forholdsvis flere mennesker på rejse til Israel” (Ynet, 2021, oversat af forfatter). Med fokus på fisk, rejser og bibelen ønsker man med andre ord, at handel, oplevelser og tro skal styrke båndene mellem landene.

Midt i ”Gaza-krigen”, som i flere og flere sammenhænge bliver beskrevet som et folkemord, inviterede den færøske ambassade i Tel Aviv de største aktører fra færøsk erhvervsliv til Israel som en del af et profileret erhvervsfremstød (og eksportfremstød) med møder med og besøg hos relevante israelske virksomheder og institutioner. Rejsen blev aflyst efter bred kritik i den færøske offentlighed. I januar 2025 sendte ambassaden i Tel Aviv et bemærkelsesværdigt nyhedsbrev (”kunningarrit”) til færøske medier (VP, 2025). Dokumentet, der tæller seks sider, nævner ikke Palæstina eller palæstinensere med ét ord. Hamas og Hizbollah bliver derimod nævnt i dokumentet. I et øjeblik af håb om en forestående våbenhvile fortæller ambassaden, at den vil arrangere en vifte af spændende erhvervsrejser til Israel gennem året 2025. Resten af dokumentet er en præsentation af store (uudnyttede) muligheder for økonomisk samarbejde mellem Færøerne og Israel. Israel bliver præsenteret som en førende nation på innovationsområdet. Ambassadens prioriteringer for 2025 er, ifølge dokumentet, at arbejde mere for ”fiskeriekspert (laks, sild, makrel) fra Færøerne” (VP, 2025, oversat af forfatter). Ambassaden nævner også IT som et prioriteringsområde: at etablere tættere samarbejde mellem færøske og israelske IT-selskaber.

At fremhæve Israels ekspertise og succes inden for innovation, forskning og teknologisk udvikling uden at diskutere spørgsmål om menneskerettigheder, okkupation og palæstinenserne situation er et velkendt narrativ i mange kristne og kristne zionistiske miljøer. Nyhedsbrevet fra ambassaden i Tel Aviv er også et udtryk for at man ønsker at styrke erhvervsargumenterne for den diplomatiske tilstedeværelse i Israel. Ved at fremhæve de økonomiske fordele i forbindelse med de diplomatiske forbindelser ønsker man at få flere grupper af færinger til at se ”nyttens” af ambassaden.

Ny modstand

Færøerne må betragtes som et samfund, der på den ene side er relativt lille og isoleret, og på den anden side er globaliseret og en del af komplekse internationale netværk. I diskussionen om religionens rolle i den offentlige debat og i forhold til politiske visioner har vi i denne artikel set, at internationale kulturelle, religiøse og politiske strømninger har haft stor indflydelse på lokale og regionale samfundsændringer.

Den humanitære katastrofe i Gaza (siden 2023) har påvirket debatten om Færøernes forhold til Israel. I takt med at katastrofen er blevet dybere og dybere, er en voksende del af befolkningen på Færøerne begyndt at stille sig kritisk til Israels politik og militære operationer. Spørgsmålet om, hvorvidt Færøerne skal bevare eller lukke ambassaden i Tel Aviv, har også været til debat. I medierne, og ikke mindst i de sociale medier på internettet, har der været en voldsom debat om Israel/Palæstina, der demonstrerer en dyb splittelse i befolkningen. De fleste politikere har dog holdt lav profil. Ingilín D. Strøm, der repræsenterer det socialdemokratiske parti i Lagtinget, har udtalt, at hun synes, at Færøerne bør lukke sin ambassade i Tel Aviv (KvF, 2025). Sjørður Skaale, der repræsenterer samme parti i Folketinget, og som er en stærk pro-israelsk stemme i den færøske debat, har en helt anden position. I sin meget omtalte tale ved Folketingets afslutningsdebat den 29. maj 2024 (efter midnat, dvs. officielt den 30. maj) sagde han blandt andet: ”Israel er Mellemøstens lys [...] Alle ved hvad jødernes skæbne bliver i Mellemøsten, den dag de ikke har en stat. Det vil være en skildpadde uden skjold” (Danske taler, 2024). ”Det lille land i Europa er til vores fordel – se den pro-israelske tale i parlamentet”, skrev det israelske mediet Maariv på sine internetsider om Sjørður Skaales tale i Folketinget (Maariv, 2024).

Der er en voksende kritik af Israel i færøsk offentlig debat i medierne. Samtidig med at kritikken vokser, fortsætter religiøse værdier og visioner at spille en vigtig rolle i den færøske politiske debat. Selv om det i udenrigspolitisk regi primært har været Israel-forbindelsen, der har afdækket internationale politisk-religiøse interesser og visioner, så er færøske politiske projekter altid, direkte eller indirekte, påvirket af kristne religiøse værdier. ”Der bliver ikke vedtaget en lov i Færøerne i dag, hvis den ikke har fået blåstempling fra de stærkeste aktører, som er en kombination af religion og penge”, afslører politikerens Høgni Hoydal kontant i en samtale (Jørs og Kristensen, 2022: 118).

Færøerne fortsætter med andre ord med at blive betragtet som ”en værdipolitisk outlier” i Norden (Jørs og Kristensen, 2022: 114).

Verdens navle

I den ny antologi om færøsk udenrigspolitik, *Heimsins Nalvi* (Verdens navle) fra 2025 (Poulsen m.fl. 2025), der indeholder 15 kapitler, bliver religion ikke diskuteret. Sigmundur Ísfeld, færøsk politolog og diplomat, nævner dog ambassaden i Israel i sit bidrag. Han forklarer, at man af strategiske og ressourcemæssige årsager er nødt til at prioritere, hvilke færøske ambassader man skal åbne. Han diskuterer årsagerne til, at Færøerne har ambassader i Beijing, London, Washington osv. Om ambassaden i Israel siger han: ”Desuden er ambassader af *andre betydelige årsager* i Danmark og Israel” (Ísfeld, 2025: 91, oversat og kursiveret af forfatter). Som en del af det danske rigsfællesskab er det unødvendig at give en nærmere forklaring på det færøske repræsentationskontor i København. Ambassaden i Israel har vi diskuteret i denne artikel.

➤➤ **Religionen infiltrerer, som nævnt, de fleste debatter og samtaler på øerne, men det er ikke ensbetydende med at samfundet repræsenterer en fundamentalistisk modstand imod liberale teologier og sekularisme i moderne kulturliv**

Færøsk udenrigspolitik er naturligvis, som teksterne i *Heimsins Nalvi* tydelig viser, meget mere end et spørgsmål om religiøse fællesskaber. Det er også vigtigt at understrege, at for de fleste færinger er udenrigspolitik ikke noget der skal udvikles fra et religiøst startpunkt. I forhold til international politik generelt har Færøerne hele tiden lænet sig op imod sine nordiske naboer. Selv om Færøerne er et samfund med stærk religiøs vitalitet, hvor kirken betragtes som en national kulturinstitution, så betyder dette ikke, at ”religion og politik dermed ikke er differentierede” (Hansen, 2014: 178). Religionen infiltrerer, som nævnt, de fleste debatter og samtaler på øerne, men det er ikke ensbetydende med at samfundet repræsenterer en fundamentalistisk modstand imod liberale teologier og sekularisme i moderne kulturliv (Eller, 2007). ”I Færøerne og Grønland – og også Island – er kristendommen en naturlig del af den politiske samtale”, siger Laura Lundager Jensen i en artikel i Kristeligt Dagblad (2025).

Det er ikke ambassaden i Israel i sig selv, der er interessant for vores diskussion. Det er de politiske, kulturelle og religiøse diskussioner før og efter etableringen af ambassaden, der giver dybere indsyn i forholdet mellem tro og politik på Færøerne. Argumenterne for at opretholde ambassaden i Tel Aviv har også, som artiklen har vist, bevæget sig fra kristne til økonomiske og teknologiske i den politiske debat på Færøerne. Det er særlige sociale og politiske mekanismer i det færøske samfund, der har givet konservative kristne værdier relativt stor tyngde i den offentlige debat på Færøerne. Dette giver også udenforstående indtryk af, at færinger er mere religiøse, end de i virkeligheden er.

Som familieorienteret øsamfund, kendetegnet af et højt niveau af ”gensidig personbaseret genkendelighed” (Johannesen, 2012), er Færøerne et sted, hvor det kan være svært at stå i opposition til det dominerende ”fællesskabs” holdninger og værdier (Gaini, 2024). De sociale mekanismer begrænser spektret for acceptable holdninger og initierer kulturel undertrykkelse af afvigende samfundsopfattelser. Færinger er generelt konfliktsky, og undgår så vidt som muligt åben konflikt i det offentlige rum (Gaffin, 1996). De personer, som man er svært uenige med, er ofte de samme personer, som man møder på arbejdspladsen, i sportsklubben eller i bussen. En dyb meningskonflikt kan, med andre ord, have negativ indflydelse på en persons hverdagsliv og fremtid. De sociale mekanismer præmierer ”enighed” og ukontroversielle holdninger.

Mikrosamfundet

I den formelle institutionelle politiske infrastruktur er der intet, der tilsiger, at Færøerne skal have en udenrigspolitik, der prioriterer internationale diplomatiske relationer baseret på konservative kristne værdier. Det er i de sociale netværk på øerne, der delvis baseres sig på familiebånd, at de uformelle diskussioner – der senere ofte flyttes til de politiske mødelokaler – om religion og politik finder sted. Og i et mikrosamfund, hvor de personlige bånd i stor grad definerer din sociale status, har den uformelle sfære stor betydning for de beslutninger, der tages på højeste politiske niveau.

I denne artikel har jeg vist, hvordan denne form for normbaseret social selvkontrol påvirker det religiøse og politiske landskab på Færøerne. De fleste færinger har, som pointeret i artiklen, en kristen identitet, der for de flestes vedkommende knytter sig til Færøernes folkekirke (ca. 80 procent af indbyggerne er medlemmer af folkekirken), og som de betragter som en vigtig historisk kulturel arv fra deres forfædre. Færøerne er definitivt et nordisk ”særtilfælde” i forhold til de kristne konservative bevægelses indflydelse på nationale politiske beslutninger. Samfundet er ikke sekulariseret i samme omfang som i de øvrige nordiske lande, og dette giver de konservative kristne bevægelser stor gennemslagskraft i arbejdet med at promovere en ”åndsfyldt geopolitik” (Girard, 2018). På samme måde, som når politikere går ud og siger, at ”alle færinger elsker Israel”, uden dokumentation, så kommunikerer man en forestilling om bred ”enighed” blandt de kristne, der skjuler intern splittelse.

I et lille øsamfund, hvor afstanden mellem politikere, erhvervsfolk og kirkeledere ofte er meget kort, og hvor de flerlagede sociale relationer skaber indbyrdes afhængighed, er der god grobund for at give (udenrigs)politikken en markant religiøs dimension. De tætte og dybe relationer, gennem familie, venner og lokalsamfund, fortsætter at definere færingers kulturelle identiteter og religiøse fællesskaber, også i en globaliseret verden, hvor færinger rejser og arbejder på tværs af landegrænser. Den færøske udenrigspolitik skal tjene færøske samfundsinteresser, og her kommer de diplomatiske repræsentationer naturligt ind i billedet – både vedrørende økonomiske, politiske, kulturelle

og åndelige interesser. Med tro, håb og udenrigspolitik forsøger Færøerne at finde sin plads i et verdenssamfund i ændring.

➤ I et lille øsamfund, hvor afstanden mellem politikere, erhvervsfolk og kirkeledere ofte er meget kort, og hvor de flerlagede sociale relationer skaber indbyrdes afhængighed, er der god grobund for at give (udenrigs)politikken en markant religiøs dimension

Referencer

- Dagbladet Roskilde (2019), "Færøerne vil trodse Mette F. og gå solo i Israel", 15. november, sektion 2, Indblik og Udsyn.
- Eller, J.D. (2007), *Introducing Anthropology of Religion*, London: Routledge.
- Gaffin, D. (1996), *In Place. Spatial and Social Order in a Faroese Islands Community*, Prospect Heights: Waveland Press.
- Gaini, F. (2020), "Jerusalem in the North Atlantic. The Land and State of Israel from a Faroese Perspective", i Jonathan Adams og Cordelia Heß, red., *Antisemitism in the North. History and state of research*. Berlin: De Gruyter, p. 207-22.
- Gaini, F. (2024), "Den usynlige understrøm: Migration og tilhørsforhold blandt Færøernes LGBT+-minoriteter", *Tidsskrift for kønningsforskning*, 48(1): 3-21.
- Girard, W.M. (2018), "Spirit-Filled Geopolitics: Pentecostal Ontologies and the Honduran Coup", *The Journal of Latin American and Caribbean Anthropology*, 24(1): 162-80.
- Hansen, J. (2014), *Betwixt and Between. Religion og religiøsitet på Færøerne i det 21. århundrede*. Torshavn: Faro University Press.
- Hummel, D.G. (2016), *American Evangelicals, Israel, and the Origins of the Modern Christian Zionist Movement, 1948-1980*, ph.d.-afhandling, The University of Wisconsin-Madison.
- Isfeld, S. (2025), "Uttanríkispolitisku amboðini at røkja áhugamálføroya – sendistovurnar sum framskotnir virkispallar", i Regin Winther Poulsen, Jens Christian Svabo Justinussen, Rógvi Olavson og Heini í Skorini, red., *Heimsins nalvi. Føroyskur uttanríkispolitikkur í fjórðingsöld*, Torshavn: Faro University Press, pp. 81-94.
- Jensen, J. (2020), "Christianity, Presence, and the Problem of History: on two forms of Christian temporality in the Faroe Islands", *Suomen Antropologi: Journal of the Finnish Anthropological Society*, 45(2): 3-16.
- Jensen, J. (2022), "Reconfiguring hell: urgency and salvation in the Faroe Islands", *Social Anthropology/Anthropologie sociale*, 30(4): 54-69.
- Johannesen, K.H. (2012), *Den moderne lilleby og det åndelige liv*, master-afhandling, Københavns Universitet.
- Jóansson, T. (2012), *Brethren in the Faroes. An Evangelical movement, its remarkable growth and lastin impact in a remote island community*, Torshavn: Faro University Press.
- Jørs, P.M. og S.J.K. Kristensen (2022), "Fra Herodes til Pilatus: Samspillet mellem kristendom, erhvervsliv og politik i Færøernes paradiplopati", *Økonomi & Politik*, 85(1): 111-24.
- Kristeligt Dagblad* (2019), "Færøernes provokerende prædikant", 21. november.
- Kristeligt Dagblad* (2025), "Præst: Danmark kan hente inspiration til åndelig oprustning i Færøerne og Grønland", 14. juli.
- Pons, C. (2011), "The anthropology of Christianity in the Faroe Islands", i Firouz Gaini, red., *Among the Islanders of the north: an anthropology of the Faroe Islands*, Torshavn: Faro University Press, pp. 80-131.
- Poulsen, R.W., J.C. Svabo Justinussen, R. Olavson og H.í. Skorini (2025), *Heimsins nalvi. Føroyskur uttanríkispolitikkur í fjórðingsöld*, Torshavn: Faro University Press.
- Skorini, H. í, H. Albinus og H.A. Sølvará (2022), "Færøerne mellem religiøs vækkelse og sekularisering: En nordisk undtagelse bliver til", *Økonomi & Politik*, 95(1): 88-110.
- Skorini, H. í (2022), "The Faroe Islands, Foreign Policy and Security: What do Faroese people think"? *Working paper*, Torshavn: University of the Faroe Islands.
- Skorini, H. í og H.P. Hansen (2018), *Gud signi Føroyar. TV-dokumentar í 6 afsnit*, Torshavn: Kringvarp Føroya.
- Van Kersbergen, K. og E.L. Lindberg (2015), "Political Contestation, Secularization, and Religious Supply: Why is Morality Policy so Restrictive in the Faroe Islands"? *Politics and Religion*, 8(4): 772-96.
- Westbrook, M.C. (2014), *The International Christian Embassy, Jerusalem and Renewalist Zionism: Emerging Jewish-Christian Ethnonationalism*, ph.d.-afhandling, Drew University.

Internetreferencer:

- Danske taler www.dansketaler.dk/tale/sjurdur-skaales-tale-ved-folketingets-afslutningsdebat
- Ynet www.ynet.co.il/news/article/HyOzeSrEO
- Maariv www.maariv.co.il/news/world/Article-1103821
- JN https://jn.fo/b_foroyisk+sendistova+seinni+til+jerusalem
- ICEJ Føroyar www.facebook.com/people/ICEJ-F%C3%B8royar/100080658485173/#
- Ísraelsmissiónin <https://israel.fo/test2/?menuid=61>
- Ísraelsvinir í Føroyum Ísraelsvinir í Føroyum - Friends of Israel in the Faroes | Facebook
- Vinafelagið Føroyar-Ísrael www.shalom.fo
- Wikipedia https://no.wikipedia.org/wiki/Internasjonale_Kristne_Ambassade_Jerusalem
- Israel Hayom www.israelhayom.co.il/news/world-news/europe/article/17981491
- Maariv www.maariv.co.il/news/world/Article-1103821
- KvF <https://kvf.fo/greinar/2025/08/02/ingilin-strom-foroyar-eiga-ikki-hava-virkna-sendistovu-i-tel-aviv>
- VP Vága portalurin www.vp.fo/fileadmin/user_upload/2025.01.17_Kunningarrit_fra_Sendistovu_Foeroya_i_Tel_Aviv.pdf